

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Koordinatorica mreže Plan B za Slovenijo, mreže nevladnih organizacij za trajnostni razvoj
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana
in
IPoP – Inštitut za politike prostora
Koordinator Mreže za prostor
Tržaška c. 2
1000 Ljubljana
in
CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp
Koordinatorica mreže K TPP – Koalicije za trajnostno prometno politiko
Trubarjeva cesta 50
1000 Ljubljana

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Langusova 4
1000 Ljubljana

Ljubljana, 15.10.2025

Zadeva: Pobuda za pilotno izvedbo nacionalne podnebne skupščine

Mreže nevladnih organizacij Plan B za Slovenijo, Mreža za prostor in Koalicija za trajnostno prometno politiko posredujejo naslovnemu ministrstvu **pobudo, da v letu 2026 na nacionalni ravni organizira in izvede podnebno skupščino na eno izmed tem, pomembnih za podnebno prilagajanje.**

Podnebni zakon, ki je začel veljati 9.8.2025, med temeljnimi načeli podnebne politike vsebuje *načelo vključevanja* (6. člen) ter *načelo družbene sprejemljivosti in pravičnosti* (7.člen). Čeprav zakon podnebne skupščine izrecno ne predvideva, pa **je ta oblika sodelovanja eden izmed boljših načinov vključevanja prebivalcev v oblikovanje podnebnih ukrepov**, skozi katero se v celoti lahko izrazijo temeljna načela, ki jih predvideva zakon v 5. do 9. členu. Leto 2026 je najbolj primerno zato, ker bo na podlagi ocen ranljivosti, ki se po sektorjih pripravljajo v letošnjem letu, in v skladu s Podnebnim zakonom, vaše ministrstvo pripravilo nacionalno strategijo prilagajanja podnebnim spremembam. Glede na to, da je Slovenija izpostavljena večjim učinkom podnebnih sprememb, je v interesu prebivalcev, da ukrepi prilagajanja čim bolj upoštevajo njihove potrebe in težave.

Podnebna skupščina je demokratična institucija, ki združuje naključno izbrane običajne ljudi, da se izobražujejo, razpravljajo in oblikujejo predloge o tem, kako se odzvati na podnebno krizo. Podnebne skupščine uporabljajo naključni izbor za izbiro udeležencev, na način, da **člani skupščine odražajo dejansko strukturo širše populacije** glede na starost, spol, izobrazbo in druge značilnosti. Ne sestavljajo jih strokovnjaki na obravnavanem področju, temveč običajni ljudje. Na strani organizatorja se na začetku določi "mandat" sodelovanja, temo in vprašanje, o katerem bi se člani izobraževali, razpravljali in odločali, ter način dela (v živo, spletno). Člani skupščine skozi dobro strukturiran proces namenijo čas učenju od različnih strokovnjakov in interesnih skupin, ki imajo različna stališča o podnebni krizi in možnih ukrepih. Člani imajo priložnost zastavljati zahtevna vprašanja in primerjati različne ideje. Nato skupaj razpravljajo o tem, kar so slišali, ter oblikujejo predloge in priporočila, ključno pa je, da jih pristojni državni organi upoštevajo v skladu s predhodno zavezo.

Vse relevantne **informacije o podnebnih skupščinah in njihovem organiziranju so zbrane na spletni strani Knowledge Network on Climate Assemblies (KNOCA).**¹ Takšne skupščine so bile doslej izvedene za oblikovanje različnih ukrepov podnebne politike v Franciji, Veliki Britaniji, Avstriji, Luksemburgu, na Irskem, Poljskem, Finskem in v drugih državah, na Danskem pa je podnebna skupščina dobila enak status kot ga imajo sektorska socialna partnerstva (glej zemljevid izvedenih nacionalnih in lokalnih podnebnih skupščin z dostopom do podrobnih opisov).²

Skupščine se v praksi izkazujejo kot odlično orodje za vključevanje prebivalstva v demokratične procese odločanja, njihovo izobraževanje o ključnih družbenih temah, krepitev zmožnosti oblikovanja informiranih stališč, in nenazadnje za oblikovanje odločitev in predlogov, ki izhajajo iz dejanskih življenjskih okoliščin in potreb ljudi. Podnebne skupščine tako predstavljajo učinkovit demokratični institut na družbeno pomembnem področju, ki zadeva vse prebivalce, in praviloma prinašajo **naslednje pozitivne učinke:**

- vpogledi in spoznanja običajnih ljudi lahko okrepijo podnebno politiko;
- podnebne skupščine lahko izzovejo zakoreninjene družbene in podnebne neenakosti;
- lahko pomagajo prebiti politične blokade pri podnebnem ukrepanju;
- lahko povečajo legitimnost in splošno družbeno sprejemljivost podnebnih ukrepov;
- lahko spodbujajo večjo podnebno ozaveščenost in politično samozavest prebivalstva.

Ključne značilnosti podnebnih skupščin so:³

1. Nacionalno skupščino praviloma **organizira** (oziroma nastopa kot naročnik) **oblastni organ**, praviloma izvršni (vlada), pobuda zanjo pa lahko pride z različnih strani (parlament, različne državljanske pobude).
2. Podnebna skupščina se vzpostavi za oblikovanje predlogov glede določenega **podnebnega vprašanja** – večina jih je bila organiziranih z namenom prispevanja k razvoju politike blaženja podnebnih sprememb, nekaj pa jih je obravnavalo tudi vprašanja strategije in ukrepov prilagajanja.
3. Naročnik se mora ob ustanovitvi skupščine **zavezati, da bo predloge skupščine upošteval** oziroma kako jih bo upošteval (npr. francoski predsednik se je zavezal, da jih bo upošteval »brez filtra«),

¹ <https://www.knoca.eu/climate-assemblies>

² <https://www.knoca.eu/climate-assemblies#Map-of-climate-assemblies>

³ Key features of climate assemblies and brief guidance, https://cdn.prod.website-files.com/65b00a07bdca5321b0aa09d9/6864ec9d5aad4043e7557956_KNOCA-EN-Climate-Assemblies-Key-features-June-2025.pdf.pdf

jasnost in globina te zaveze pa igrata pomembno vlogo za angažiranje udeležencev in širšo pozornost procesu.

4. Podnebno skupščino praviloma **organizira neodvisna organizacija** s strokovnim znanjem na področju participativnih procesov, ki se izbere z javnim naročilom (v Avstriji, Franciji, na Irskem in Škotskem je vlada proces financirala s sredstvi preko 1 milijona EUR), proces pa mora biti upravljan na način, da se **zagotovi polna neodvisnost skupščine** od naročnika in drugih interesnih skupin ter da so jasni časovni okviri procesa (kot enkratni ali daljše trajajoč dogodek), ki je ustrezno facilitiran.
5. **Angažiranje prebivalcev**, ki odražajo raznolikost značilnosti družbe, iz katere izhajajo (družba v malem) in ki so pripravljeni sodelovati, je za legitimnost procesa njegov ključen del, ki zato terja intenzivno angažiranje s strani organizatorjev (zahtevno tako časovno kot finančno); postopek izbora, ki se ga je poslužila večina nedavnih nacionalnih podnebnih skupščin, je nekakšna državljanska loterija, ki poteka v dveh fazah: v prvi fazi se pošlje vabilo naključnemu in širokemu (cca. 30.000-40.000) izboru gospodinjstev ali posameznikov, na vabilo pa se odzovejo tisti, ki jih sodelovanje zanima; v drugi fazi pa so izmed teh z naključnim in reprezentativnim vzorčenjem izbrani člani skupščine. Čeprav ti pristanejo na prostovoljno sodelovanje, je članom skupščine smiselno zagotoviti honorarje, saj gre praviloma za časovno intenziven proces in je samo na takšen način možno zagotoviti, da se vabilu odzovejo tudi ljudje iz socialno ranljivih okolij, ki niso materialno preskrbljeni.
6. **Način dela** podnebne skupščine mora biti organiziran tako, da kar najbolje izkoristi razpoložljivi čas za izpolnitev naloge (praviloma se organizirajo v več manjših podskupin, ki obravnavajo različne vidike vprašanja/teme, organizatorji pa si prizadevajo, da članom skupščine posredujejo uravnotežene, na dejstvih in znanstvenih podlagah utemeljene informacije o predmetnem vprašanju (strokovna svetovalna skupina priporoča dokazila in strokovnjake za predstavitev znanstvenih podlag); skupščina v procesu oblikuje predloge oz. stališča glede vprašanja/teme in jih potrdi z vnaprej določeno večino članov skupščine oz. na dogovorjen način, praviloma pa se pripravi tudi končno poročilo.
7. **Transparentnost procesa** je glede na naravo procesa in za dosego njegovega namena ključna, zato morajo naročnik in organizatorji podnebne skupščine že pred začetkom njenega dela razviti celovito komunikacijsko strategijo; proces je lahko odprt tudi za angažiranje javnosti s svojimi spletnimi predlogi in komentarji, vendar z jasnim namenom in načinom, kako bo to upoštevano v procesu.
8. Del procesa je tudi **preveritev ali je, in kako, oblastni organ upošteval predloge** podnebne skupščine na podlagi predhodno podane zaveze – praviloma naj bi organ, ki se je zavezal k upoštevanju skupščine, to tudi sam javno predstavil.

Na podlagi vsega navedenega vas pozivamo, da **resno obravnavate našo pobudo za pilotno izvedbo nacionalne podnebne skupščine, ki bi lahko pomembno prispevala k širši podpori in udeležanju pravičnega podnebnega prehoda v Sloveniji**. Hkrati vas obveščamo, da bomo v okviru podnebnih programov (2025-2029) podpisanih mrež nevladnih organizacij slednje organizirale podnebno skupščino na lokalnem nivoju, predvidoma v letu 2027 v izbrani občini na temo trajnostne mobilnosti.

Veselimo se vašega odziva in izražamo pripravljenost za sodelovanje v procesu.

Pripravila:

Delovna skupina za pravičen prehod pri Plan B za Slovenijo,
koordinatorica Ajda Cafun, Umanotera

Plan B za Slovenijo

Koordinatorica Martina Pernuš, Umanotera

Mreža za prostor:

Koordinator Marko Peterlin, IPOP

Koalicija za trajnostno prometno politiko

Koordinatorica Špela Berlot Veselko, Cipra

EKO SKLAD
SLOVENSKI OKOLJSKI
JAVNI SKLAD

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO**

Podnebne programe mrež Plan B za Slovenijo, Mreže za prostor in Koalicije za trajnostno prometno politiko sofinancirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo iz sredstev Podnebnega sklada. Za mnenja, predstavljena v tem dokumentu, so izključno odgovorni avtorji dokumenta in ne odražajo nujno stališč Ministrstva za okolje, podnebje in energijo ali Eko sklada j.s.